

TEL AVIV UNIVERSITY

Sackler Faculty Of Medicine
School Of Continuing Medical Education
Ramat Aviv, Tel-Aviv 69978
Tel.:03-6409795/7, 03-6409228/9, Fax:03-6409043

אוניברסיטת תל-אביב

הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
בית הספר ללימודי המשך ברפואה
רמת אביב, תל-אביב 69978

טל': 03-6409795/7, 03-6409228/9 פקס: 03-6406784

09/11/2015

הנדון: קורס על אבחנה כפולה (שילוב של מוגבלות שכלית והפרעה נפשית)

ועל הנמכה קוגניטיבית (משנית למחלת נפש) בבית הספר לרפואה, אוניברסיטת תל-אביב

הקורס יתקיים במסגרת ביה"ס ללימודי המשך ברפואה, אוניברסיטת תל-אביב. להרשמה ולמימון שכר

הלימוד באמצעות משרד הבריאות, נא לפנות לד"ר נחום כץ nkatz@clalit.org.il

למעוניינים להירשם ישירות בביה"ס ללימודי המשך (ללא מימון משרד הבריאות), נא לפנות להרשמה, אל
מזכירות בטלפונים 03-6409797 או 03-6409228. שכר הלימוד: 1500 ש"ח.

מרכזי הקורס: דר' מייק סטבסקי, דר' נחום כץ, דר' איגור ברש

מרצים בקורס: הקורס יהיה מבוסס על צוות קליני.

קהל היעד:

- פסיכיאטרים ופסיכולוגים
- אנשי מקצוע מדיסציפלינות נוספות העוסקים בבריאות הנפש ומעוניינים להרחיב את הידע שלהם בתחום, בעלי תואר M.A. (או תואר שקול לו) לפחות.

מטרת הקורס:

- להקנות למשתלמים ידע וכלים לאבחון וטיפול באנשים עם מוגבלות שכלית ובעיות נפשיות.
- לחשוף את המשתלמים לאפשרויות השונות לטיפול באנשים עם אבחנה כפולה.

משך הקורס: ימי ראשון, 16:00-19:15 (עם הפסקה של 15 דקות).

רקע

אנשים עם הפרעה פסיכיאטרית ומוגבלות שכלית זכאים, כעקרון, לאותו טיפול במרפאות או במחלקות האשפוז הגבריות כמו כל אדם אחר, אולם בפועל לעתים קרובות קשה או בלתי אפשרי לממש זכות זו עקב חוסר הכשרה מתאימה של אנשי מקצוע בבריאות הנפש בנושא.

כמעט כל ההפרעות הנפשיות מופיעות בשכיחות גבוהה יותר בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית כתוצאה מסיבות שונות, הן אורגניות והן פסיכוסוציאליות. לקיומן של הפרעות פסיכיאטריות בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית השפעות שליליות ברמות שונות; ברמת הפרט, כאשר הפרעות פסיכיאטריות אינן מטופלות

כראוי, עלולה להתרחש ירידה באיכות החיים וביכולת של אנשים עם מוגבלות שכלית להשתלב בקהילה, דבר שעשוי להוביל להשמה במסגרת חוץ ביתית (Maes et al., 2006). טיפול נאות עשוי להבטיח תוצאות שיקום מוצלחות, כולל שיפור בהתנהגות המסתגלת ואשפוזים קצרים יותר (Tyrer et al., 1999). מעבר לפרט עצמו, נמצא שלקיומן של הפרעות פסיכיאטריות יש השפעה מכרעת על בני המשפחה המטפלים באדם עם מוגבלות שכלית ובעיקר על תחושות דחק בקרב ההורים (Heller et al., 1997). קשיים אלו מובילים לפנייה לגורמים מקצועיים.

פסיכיאטרים הם הציבור המקצועי אשר, מכורח תפקידם, אמונים על אבחון ומתן טיפול לאנשים עם אבחנה כפולה. למרות השכיחות הגבוהה של הפרעות פסיכיאטריות בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית, אשר עומדת כיום על כ- 40% (Cooper et al., 2007), זיהוי ואבחון של מצבים פסיכיאטרים באוכלוסיה זו לוקה בחסר, תופעה אשר פוגעת באפשרותם של אנשים עם אבחנה כפולה לממש את זכותם הבסיסית לטיפול. המחקר היחידי שבוצע בארץ בתחום (Werner et al., 2013) הראה שכ-90% מן המשיבים (מדגם של פסיכיאטרים בשירות הציבורי) דיווחו כי לא קיבלו הכשרה ספציפית באבחון ובטיפול באנשים עם אבחנה כפולה. 70% מהמשיבים הקדישו פחות מ-5% מזמנם לטיפול באנשים עם מוגבלות שכלית. כ-30% מהמשיבים סברו שיש להם רמה נמוכה של ידע וכ-65% סברו כי לא קיימות במסגרת עבודתם הזדמנויות ללמידה בתחום האבחנה הכפולה.

התהליך של איבחון נכון כרוך בקשיים מסויימים ובמורכבות ייחודית, הן ברמה הקונספטואלית, והן ברמה הפרקטית, עם צורך להתאמות בלקיחת האנמנזה ובבדיקה הפסיכיאטרית. עקרונות הטיפול דומים אמנם לרוב לאלו הרלוונטיים לגבי האוכלוסייה הכללית, אך זאת כמובן לצד התאמות של שיטות הטיפול השונות בפועל. הקורס המוצע אמור להוות צעד בשיפור מצב עגום זה בישראל.

References:

- Cooper, S.A., Smiley, E., Morrison, J., Williamson, A., & Allan, L. (2007). Mental ill-health in adults with intellectual disabilities: Prevalence and associated factors. *British Journal of Psychiatry*, 190, 27-35.
- Heller, T., Hsieh, K., & Rowitz, L. (1997). Maternal and paternal caregiving of persons with mental retardation across the lifespan. *Family Relations*, 46, 407-415.
- Maes, B., Broekman, T.G., Dosen, A., & Nauts. (2003). Caregiving burden for families looking after persons with intellectual disability. *Journal of Intellectual Disability Research*, 46, 447-455.
- Tyrer, P., Hassiotis, A., & Ukoumunne, O., et al. (1999). Intensive case management for psychotic patients with borderline intelligence: UK700 Group. *Lancet*, 354, 999-1000.
- Werner S., Stawski, M., Y. Polakiewicz, Y. & Levav, I. (2013). Psychiatrists' knowledge, training and attitudes regarding the care of individuals with intellectual disability. *Journal of Intellectual Disability Research*, 57(8), 774-782.

תכנית קורס:

שם המרצה	פירוט נושאי הלימוד	שעות אקדמיות	תאריך
דר' מייק סטבסקי, דר' נחום כץ, דר' איגור ברש פרופ' יואב מריק	- מבוא לנושא וסקירה על הקורס - מוגבלות שכלית - הגדרה, אבחון, רמות, איפיונים, אפידמיולוגיה, עמדות היסטוריות ועכשוויות; היבטים רפואיים סומאטיים	3	31.01.16
דר' דליה ניסים דר' תמי שטיינברג	- חינוך ושירותים סוציאליים לאנשים עם מוגבלות שכלית (כולל האגף לטיפול באדם עם מוגבלות) - אטיולוגיות של מוגבלות שכלית והיבטים נוירולוגיים (כולל CP ותסמונות שכיחות)	2 2	07.02.16
גב' שפי משיח דר' מייק סטבסקי דר' מייק סטבסקי	- המשפחה- השפעות של, השפעות על - מבוא לאבחנה כפולה; המושג של הפרעה נפשית בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית; אפידמיולוגיה - גורמים המשפיעים על התפתחות רגשית ועל הפרעות נפשיות בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית	2 1 1	14.02.16
פרופ' דורון גוטהלף דר' מייק סטבסקי	- פנוטיפים התנהגותיים - אבחנה ואיבחון	2 2	21.02.16
דר' נחום כץ פרופ' ישראל שטראוס	- מצגים של הפרעות פסיכיאטריות שכיחות בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית: סכיוזופרניה, הפרעות אפקטיביות, דמנציה, ADHD, הפרעות התנהגות, הפרעות הסתגלות ו-PTSD, הפרעות חרדה, תסמונות אורגניות על רקע מוחי, הפרעות אישיות, וסימפטומים ייחודיים. - הנמכה קוגניטיבית והתמודדות איתה; שיקום	2 2	28.02.16
דר' נחום כץ	ASD	4	06.03.16
דר' נחום כץ מר דן פולק	- התנהגות מאתגרת - התפתחות מינית ובעיות על רקע מיני	3 1	13.03.16
דר' מייק סטבסקי	נושאים ייחודיים לגיל הילדות/ההתבגרות	3	20.03.16
דר' נחום כץ גב' רחל פרליבטר	- טיפול: מודלים/מסגרות שונים למתן טיפול; סקירה על סוגי טיפול שונים והחלטות טיפוליות; היבטים כלליים של טיפול (תיאום ציפיות; עקרון ה"נורמאליזציה" ובעייתיות; התערבות בסביבה; גורמים המפריעים לטיפול; אתיקה) - פסיכותראפיה	2 2	27.03.16
גב' חווה דבירי שם-ארי דר' נחום כץ	- טיפול התנהגותי - טיפול פסיכותרופי	2 1	03.04.16
דר' מייק סטבסקי, דר' נחום כץ, פרופ' יואב מריק	ביקור בבית ספר / במע"ש / במעון / בהוסטל	4	10.04.16
דר' איגור ברש	ועדת הכרעה בין-משרדית; התמודדות אדמיניסטרטיבית ב"אוכלוסיות תפר"	1	17.04.16

דר' מייק סטבסקי, דר' נחום כץ, דר' איגור ברש	• אינטגרציה ומשוב	2	
--	-------------------	---	--